

ПРАВО ЛІВОЇ РУКИ

(13 серпня – Всесвітній день шульги)

Ліворукість — це не звичка, не хвороба, не наслідок помилок педагога, це - один із варіантів нормального розвитку організму.

Наталя Бехтерева

Ініціаторами свята виступили представники Британського клубу шульг, перший раз таке свято відзначили у 1992 році.

Передісторія

Масовий рух ліворуких почався в 1980 році. Тоді пройшли мітинги на підтримку поліцейського з Міссурі Франкліна Вінборна, звільненого за порушення статуту. Статут передбачав носіння кобури праворуч, тоді як Уінборн носив її зліва.

Шульги та суспільство

Цього дня, 13 серпня суспільство закликають звернути увагу на проблеми, з якими шульги досі стикаються (адже світ, по суті, залишається "праворуким").

Зокрема, мова йде про виробників та продавців і необхідність враховувати зручність шульг при використанні різних предметів, різного роду забобони та марновірства.

На сьогоднішній день шульги складають від 3% до 10% людства.

Учасники Британського клубу вважають, що для повного взаєморозуміння ліворуких і їх родичів та друзів бажано хоча б раз на рік спробувати робити все лівою рукою: їсти, пити, прибирати, а також робити інші повсякденні речі. Крім того, цього дня можна пограти в різні ігри лівою рукою, пограти на гітарі з натягнутими в іншому порядку струнами і спробувати якось себе ще зайняти, використовуючи саме ліву руку.

Приблизно 10-11% всіх людей на планеті - шульги. Передбачається, що роль у визначенні провідної руки можуть грати до 40 генів. Пітер Хеппер з Університету Квінс у Белфасті, як повідомляє BBC, провів дивовижне дослідження, вивчивши рух дитини в утробі матері за допомогою ультразвуку. Він виявив, що 9 з 10 ембріонів засовували в рот великий палець правої руки, що відповідає загальній статистиці. Зустрівшись з тими ж випробуваними, коли вони народилися та вирости, він з'ясував, що ті, хто в утробі матері вважали за краще смоктати палець правої руки, ставали правшами, а ті, кому більше подобався лівий - лівшами.

В Україні серед молоді налічується близько 10—12% лівш. Саме українські учені вперше у світі обґрунтували недоцільність переучування ліворуких першокласників...

Найталановитіші, найзаможніші і найчарівніші

Лівш завжди недолюблювали. Англійське left-handed перекладається не лише як «ліворукий», а й як «незграбний». А італійське «mancino» — не інакше як «дефектний».

У Стародавній Русі дитина, що зачерпнула юшку зі спільного полумиска не правою, а лівою рукою, відразу діставала по лобі величезною батьківською ложкою. А тих, хто перехреститься лівою рукою, й геть нарікали богохульниками. Мабуть, єдиним відомим, до того ж позитивним усенародним улюбленцем-лівшею був герой оповідання Лескова, який зумів кинути виклик усім правшам, що не змогли підкувати блоху.

Шульг не любили в усі часи і в усіх країнах. Єдиним народом, який вбачав у ліворукості не підступи диявола, а хорошу ознаку, були стародавні греки. У них побутувала думка, що такі люди — посланці богів (оскільки відрізняються від решти), а отже, приносять щастя. Та інші народи традиційно сприймали таке відхилення від норми вельми насторожено і в кращому разі спілкування з «альтернативно обдарованими» уникали. Показово, що в перекладі з латини — sinister — слово «лівша» означає «зло», тоді як правша — dexter — добро, вміння. У свою чергу, стародавні германці за невміле поводження зі зброєю

називали ліворуких не інакше, як «недотепа»: так буквально «лівша» і перекладається з німецької — як, утім, і з багатьох інших мов. Середньовіччя було найбільш жорстоким до ліворуких. Найчастіше людей «з активною лівою» просто спалювали на вогнищах за обвинуваченням у чаклунстві і сприянні дияволу. Вважається, що близько 300 тисяч осіб з ліворукістю згоріли на вогнищах інквізиції.

Незважаючи на масштабне і планомірне знищення, чимала кількість із тих шульг, що зуміли вберегтися, назавжди увійшли в історію людства. Так, наприклад, імператор Гай Юлій Цезар, фараон Рамзес II, полководець Александр Македонський, Жанна Д'Арк, Карл Великий і Наполеон Бонапарт володіли лівою рукою краще, ніж правою. Не менш вражає і список сучасних політиків: історію XX століття неможливо уявити без Вінстона Черчілля, Махатми Ганді, Рональда Рейгана і Фіделя Кастро. Між тим, ліворукі люди успішні не тільки в політиці. Особливо

багато їх у мистецтві. Так, знамениті художники-лівші — Леонардо да Вінчі, Мікеланджело, Рафаель, Пабло Пікассо; музиканти — Бетховен, Моцарт, Шопен, Пол Маккартні, Рінго Старр, Курт Кобейн, Стінг, Емінем...

Багато шульг знайшли себе в акторській майстерності. До них належить ледь не кожен другий успішний актор: Чарлі Чаплін, Мерилін Монро, Джим Керрі, Роберт Де Ніро, Анджеліна Джолі, Міла Йовович, Ніколь Кідман, Сильвестр Сталлоне, Кіану Рівз, Демі Мур, Том Круз...

Чому народжуються шульги?

Існує безліч теорій щодо природи ліворукості. Відповідно до однієї з них, лівшами ставали воїни, у яких серце було праворуч, тому щит доводилося тримати в правій руці, а меч — у лівій. Інша теорія стверджує: у лівш домінує права півкуля, що контролює ліву руку і відповідає за інтуїтивно-образне сприйняття світу. Існують зовсім фантастичні версії — приміром, буцімто час через мозок лівш тече не від минулого до майбутнього, а навпаки. Цією неймовірною теорією раніше намагалися пояснити дар передбачення, що насправді притаманний багатьом лівшам.

У 70—80-ті роки минулого сторіччя нейронауки охопив так званий латеральний бум, викликаний дивовижними досягненнями американських нейрохірургів і нейропсихологів. У 1982 році одному з них, Роджеру Сперрі, була присуджена Нобелівська премія за вивчення спеціалізації лівої та правої півкулі мозку людини. «Латеральний» в перекладі з латини означає «сторонність, боковизна» і стосовно людини означає нерівнозначність, асиметрію правих і лівих органів та систем. Відтоді в науковий ужиток міцно ввійшли терміни «рукість», «окість», «вухість», «ногість». Так, наприклад, наука

антропофізіологія вивчає, як часто зустрічаються ліві і праві варіанти у населення різних країн.

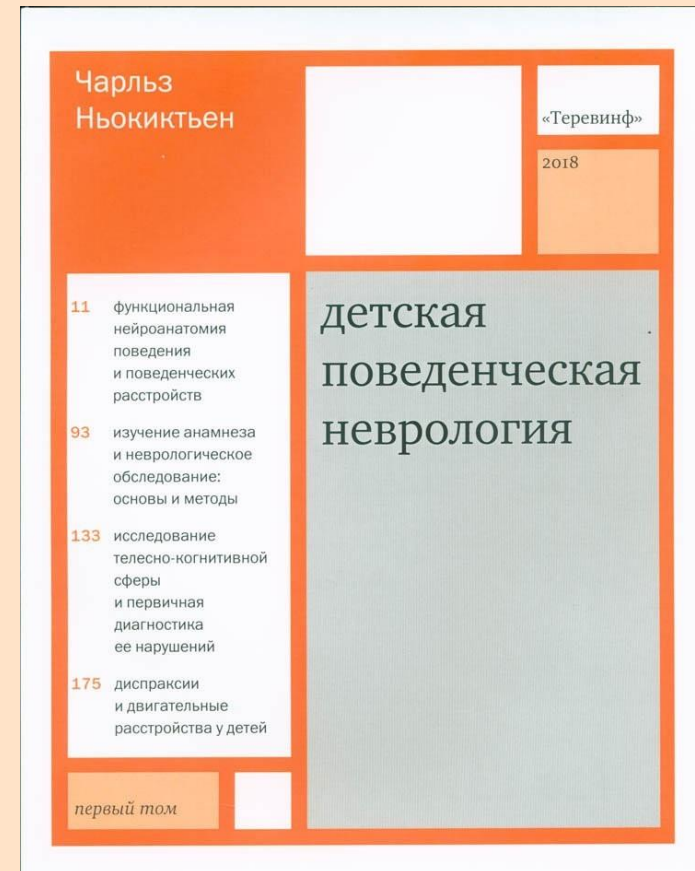
Латералізація мозку також пов'язана з надданням переваги при використанні однієї руки чи однієї половини тіла. Раніше припускали, що латералізація зростає поступово протягом всього дитинства та завершується тільки в юності, але сьогодні вважають, що латералізація мозку виникає вже в пренатальному періоді розвитку та проявляється при народженні.

Література

Вассерман, Л. И. Методы нейропсихологической диагностики: Практ. руководство : учебное пособие / Л.И. Вассерман, С.А. Дорофеева, А.Я. Меерзон. - СПб, 1997. - 304 с. : ил. (Шифр616.89-07/В 19)

Ньокиктьен, Ч. Детская поведенческая неврология : в 2 т. Т. 1 / Ч. Ньокиктьен ; пер.: Д. В. Ермолаев, Н. Н. Заваденко, Н. Н. Полонская ; пер. с англ. под ред. Н. Н. Заваденко. - 2-е изд. - Москва : Тервинф, 2017. - 288 с. (Шифр 618.978/Н 91)

Шэффер, Д. Дети и подростки: психология развития / Д. Шэффер. – 6-е изд. – СПб. : Питер, 2003. – 976 с. – (Серия «мастера психологии») (Шифр 88.8/Ш98)

Статті з журналів

1. Асенова, И. В. Профессиональная тренировка и мозговая латерализация: сравнительное исследование математиков и художников [Текст] / И. В. Асенова // Вопросы психологии. - 2011. - № 3. - С. 113-121.
2. Афонькин, С. Тайны двух полушарий //Будь здоров. – 2009. - №1. – С. 60-64.
3. Баркар, А. А., Маркина Л. Д. Связь адаптационных реакций у правой и левой с функциональной активностью головного мозга //Гигиена и санитария. – 2014. - № 1.- С.102-104.
4. Екушева, Е. В. К вопросу о межполушарной асимметрии в условиях нормы и патологии (обзор) / Е. В. Екушева, И. В. Дамулин // Журнал неврологии и психиатрии им. С.С. Корсакова. - 2014. - Том 114, № 3. - С. 92-97.
5. Курганская, М. Е. Мануальная асимметрия ребенка, ее связь с левшеством родителей и пренатальным развитием // Физиология человека. - 2011. - Т. 37, № 6. - С. 14-17.
6. Леворукость – не порок //Наука. Здоровье. Жизнь. – 2008. - №4. – С. 78.
7. Стоянов, З. Психофизиологическая реактивность и личностные черты леворуких и праворуких во время интенсивной умственной нагрузки / З. Стоянов, И. Вартанян, П. Николова // Физиология человека. - 2011. - Т. 37.-№ 6. - С. 42-45.
8. Шохор-Троцкая, М. Не переучивайте левшу! //Наука и жизнь. – 2002. - №8. – С. 65-72.

Ресурси Інтернету

1. Виросло перше покоління талановитих українців - із 1985 року ліворуких людей не перевчають [Електронний ресурс] : інтерв'ю з Анатолієм Чуприковим/ Інтернет-видання «GAZETA.UA». – Київ, 2010. – Режим доступу: https://gazeta.ua/articles/events-journal/_viroslo-pershe-pokolinnya-talanovitih-ukrayinciv-iz-1985-roku-livorukih-lyudej-ne-perevchayut/344786 вільний. – Назва з титул. екрана.
2. Всесвітній день шульги [Електронний ресурс] : стаття/ Публічне інтернет-видання dilovamova.com. – Київ, 2019. – Режим доступу: <https://www.dilovamova.com/index.php?page=10&holiday=185>, вільний. – Назва з титул. екрана.
3. Всесвітній день шульги: цікаві факти про ліворуких [Електронний ресурс] : стаття/ Видання «Хроніки Любарта». – Луцьк, 2018. – Режим доступу: <http://www.hroniky.com/news/view/12820-vseshvitnii-den-shulhy-tsikavi-fakty-pro-livorukykh>, вільний. – Назва з титул. екрана.
4. Право лівої руки [Електронний ресурс] : стаття/ Інтернет-видання «ZN.UA». – Київ, 2003. – Режим доступу: https://dt.ua/SOCIETY/pravo_livoyi_ruki.html, вільний. – Назва з титул. екрана.
5. Як і чому з'явився Міжнародний день шульги [Електронний ресурс] : стаття/ Інформаційне агентство 112.ua. – Київ, 2017. – Режим доступу: <https://ua.112.ua/suspilstvo/yak-i-chomu-ziavyvsia-mizhnarodnyi-den-shulhy-406055.html>, вільний. – Назва з титул. екрана.